

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Met war oeffeninghe dat vvy Christum inde herberge van ons herte sullen
ontfangen, ende va[n] dryderley deuotie, vande vruchtbare vermakinghe
des lichaems, van het steruen der sonden. Dat XXIII. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

Met wat oeffeninghe dat vvy Christum inde herberge van ons herte sullen ontfangen, ende vadyderley deuotie, vande vruchtbare vermakinghe des lichaems, van het steruen der sonden.

DAT XXIII. CAPITTEL.

O den Palmen Sondagh alse nu soeterlijcker giuck laueren inde soeticheyt vande Goddelijche ghemetinghe/ soo heeftse tot den Heere gheseyt: Leert my alderheestst/ hoe dat ick mynen Heere ende Godt mynen beuinderheden weerdelyck ende losselijck soude mogen te ghemoeft gaen / die om mynent wille ghecomen zyt tot de Passie. De Heere heeft gheantwoordt: Gheeft my een lastdragende gedierre/ op dat ick daer op moghte sitten/ ende een schare die my te gemorte come met bluschap/ ende daer by een schare die my met lossaenck volge/ ende noch een schare die my volge met dienst. **E**n wel te verstaen: Erstgankes ghy sult my gheuen een lastdraghende ghedichte der gebroekenheit des herten/ belydende dat ghy lichaems versuynt hebt de reden te volghen/ ende als een beeste niet en hebt acht gheslaghen op de dinghen die mijn goederierenheidt scaderophoutwen in v toe v salicheyt was werckende/ door welke versuymselijckheidt ghy verlozen hebt mijn vriendelijcke stilicheyt/ soo dat als ick somtijlen wilde in v gheestelijck mijn ghebrechte hebben / door den eytsch vande rechtbeerdicheyt my van noode was v door lasten soo van binnen als wtelyke te supueren/ ende soo werde ick eenighins bedwongen in v te liden.

Hoe dat men den Heere moet ontmoeten op Palmē Sondagh
1.
Gebroekenheit des herten.

tijden. Want de ontwedertrouwelijcke liefde
 van mijn Goddelijcke goedertierenheyt die
 bedwinght my in alle uwe teghenſpoet tot den
 grondt mynder herten toe met v medelijden te
 hebben. Ende als ghy v my ſoodanighen lock
 draghende ghedierte ondervoeght / ſoo gheeft
 ghy my een ghemackelijcke rydplaetſe. Ten
 tweeden ſoo ſuldy my gheuen een ſchare die
 my met blyſchap te ghemoete come / my out-
 fangende met de liefde bande geheele werelde /
 inde vereenighe van die liefde / waer door ick
 den Schepper ende Heere van alles heden ge-
 comen ben in Jeruſalem / voor de ſalicheydt
 van alle de werelde / tot verbullinghe van alle
 die opt verſupmt hebben my hier voor te beta-
 len met ghelijck weerdighe lof / danckſegginge /
 liefde / ende dienſt. Ten derden gheeft my een
 ſchare die my volghe met lof : belijdende dat
 ghy nimmermeer v beneerſicht en hebt / om
 na te volgen het voorbeeld van mijn volmaect-
 ſte leuen / ghelijck ghy wel behoort hadt / my of-
 ferende den wille van ſulcken vierige begeerte /
 dat waert dat ghy coſte alle de menſchen bet-
 hoorderen om te volghen het voorbeeld van
 mijn volmaectſte leuen ende lyden / op het al-
 der volmaectſte / dat ghy dat gheerne tot mijn-
 der eeren / met alle uwe craechten ſoudt willen
 bearbeyden. Ende ghy ſult biddē / dat v magh
 ſonderlinghe gegeuen worden door een waer-
 achtighe ootmoedicheydt / lijdtſaemheyt / ende
 liefde (in welke deughden ick my ten tijden
 van mijn lyden blyckelijck gheoeffent hebbe)
 ſoo heel als een menſche mogelijk is / my met
 een vierighe begheerte te volghen. Ten vierden
 gheeft my een ſchare die my met dienſticheydt
 volghe / belijdende dat ghy noyt met behoore-
 lijcke voorſtae.

Als

lycke

voorſtae.

De vvaet
heyt ende
rechtueer
dicheyt
moctmen
voorstaē.

De vruch
ten van
onse Hee
re soo is
ontfangē

Et swee-
pe vā dry
coorde-
kens.

lycke getrouwicheyt gestaen en hebt om in sijn
waerheyt ende rechtbeerdicheyt booz te staen/
booz te nemende ende begheerende boozts aen
de waerheyt ende rechtbeerdicheyt/met wooz-
den ende wercken te verboozderen/ en wenscht
dien wille tot allen uren tot mijnen lof te heb-
ben. Ende de Heere heeft noch voorzder geseyt/
soo wie dat hem my/ van weghen de heele
kercke met dese vier manieren verdoont / ick
sal sekerlycks tot hem soo meweerdelijc comē
dat hy daer dooz sal vercrighen bzuichten vande
eeuwigh leuen. Hier na alsse nu ten Heylighen
Sacramente soude gaen/ende haer herte dooz
een innighe liefde den Heere offerde: soo scheen
haer herte als inde bzeede der liefde wtghe-
spannen/al oft de heele stadt van Jerusaleem
open ghedaen hadde gheworden om den Heere
te ontfangen/in het welck de Heere intredende
inde ghedaente van eenen delicaten iongelinc/
scheen te maken als een sweepe van dry cooz-
dekens. Dooz welke sweepe te kennen werdt
1. ghegeuen het werck vā onse verlossinge. Dooz
het eerste coozdeken / de neerstighe oeffeninghe
2. van sijn onnooselste lichaem. Dooz het tweede
de deuote meyninghe van sijn heylighste siele.
3. Dooz het derde / den deughdelycken edeldom
van sijn excellenste Godtheyt/welcke dry altyt
rsamen in elck vande wercken Jesu Christi
bzochten. Met dese sweepe de Heere alle haer
binnenste soethens rakende / heeft van haer
wegh verdozen alle het stof vande mensche-
lycke bzooshepdt ende onachtsaemhepdt. Het
welck ghedaen zynde heeft hy de sweepe gestelt
int midden van haer herte / ende siet de dry
coozdekens schenen de Heere te gheuen als eenē
ghemackelijcken vbroon / op den welcken als
hy

hy gheseten was/ soo heeft elck coordecken een
 blomme boozts ghebzocht die seer ieuclidigh
 was/waer van de eene/te weten: den Deught-
 crachtighen edelbom des Godthepts/ als op-
 wassende achter den rugghe vanden Heere/ est
 haer achter ouer sijn hoost om buygende/schet
 een schadulwe van een al te soeten locht aen den
 Heere te gheuen. De andere twee blomme aen
 de rechter ende linker syde bzochten voor den
 Heere eenen glorieusen reuck van ieuclidighe
 bzoelichheydt. Maer als men ter tertien tijdt
 inden Hymno sant: O crux que spes vnica, dese
 heeft den Heere gheoffert de deuotie van alle
 die door dien veers hen beste soude doen/om
 hem dien dagh inde seuen ghetijden te louen.
 Alsdoen heeft de Heere ghenomen de blomme
 die quam wt het coordekē vande deuote mey-
 ninghe van sijn heplighste siele / ende dese gaf
 hy aen henlieden/wiens deuotie hem dese sijne
 bzoed S. Geertruyt gheoffert hadde / door
 welckens ghenaken elck van henlieden gock
 creegh een gheestelyche luster / ende oock een
 berinakinghe. Doen heeft dese gheseyt tot den
 Heere: Mijnen Heere is dat door dese deuotie
 dese onse susters soo veel verboozderē / wat sult
 ghy haerlieden gheuen als sy na de processie
 niet meerder liefde ende deuotie haerliedē heel
 v sullen toegheuen / v groetende met een vier-
 ghe begheerte? De Heere heeft gheantwoordt:
 Ich sal haer gheuen de lusticheyt van elck de-
 ser blommen besondet/want sy sullen my dan
 beschencken met dryderley manieren van de-
 uotie/ want sommighe die geerne deuotie had-
 den/ende nochtans die deruende / die sullē my
 schencken haerlieden neersticheyt ende arbeyt
 ende wterlycke oefeninghe / ende dese sal ick
 perma

Van dry-
 derley de
 uotie.

bermaken met de blomme die spruyt wt de
 neerstighe oeffeninghe van mijn onnooselste
 lichaem: sommighe die ouerbloedigh zijn in
 soeticheyt der deuotien/die sullen my schencken
 de affectie van haerlieden begheerten/ende dese
 sal ick vermaken met de blomme die comt wt
 de deuote meyninge van mijn heylighste siele.
 Maer oock sommighe wiens wille in als ouer
 een comt niet mijnen Goddelijcken wille/ ou
 datse enen gheest niet my ghetwozden zijn/die
 sullen haer seluen niet offeren tot alle mijn
 wel-behaghen/ende aen die sal ic laten riecken
 de blomme van mijn edelste Godthejdt tot
 haerlieden salicheyt. Maer als na de processie
 het Convent hem buyghde tot den Gloria,
 laus, &c. ende ter aerden viel als men seyde:
 Fulgentibus palmis, tot elck van dese woorden
 soo gaf hen de Heere de blomme vande neersti
 ghe oeffeninghe van sijn lichaem om hen te
 vermaken/ te verstercken / ende te onderhou
 wen in sijnen dienst/daer mede te kennen ghe
 uende dat hy sulcken arbejdt edel maecte
 niet sijnen heylighsten arbejdt.

Daer na soo eene dese dat datse haer soude
 wat vermaken met spijse:om datse heel swack
 was/maer so het haer heel regen was te eten /
 der datse de Passie des Heeren soude hoozen:soo
 heeftse den Heere gebzaeght na haer gewoonte
 wat datse doen soude. Tot de welcke de Heere
 seyde: Eet liefste/inde vereeninghe van die lief
 de waer dooz ick uwen beminder/als ick aent
 Crups ghesinaecht hadde den wijn van myze
 rthe die niet met galle vermengelt was niet en heb
 be willen drincken/waer toe als sy haren wil
 le niet met dancksegginghe ghebooghen hadde:soo
 heeft de Heere haer ghegeuen sijn herte/ seggen
 De

de. Siet in het haetken der memozen van dat
 woordt (te weten / cum gustasset noluit bibere,
 dat is/ als hyt geproeft hadde/ soo en heeft hyt
 niet willen dzincken) ſchencke ick v die begeer-
 te die my ghetrocken heeft/ dat ick dat niet en
 soude dzincken/ maer dat ick v oterlaten sou-
 de om te dzincken. Dzinckt dan byplick het
 ghene ick den beste medecijn te bozen geproefe
 hebbe/ ende doort proeven v dat opt ghesontste
 ghetempert hebbe om te dzincken. Maect my
 werdt ghegheuen den wijn van myrthe met
 galle vermenght: om dat ic te rasscher steruen
 soude / maer de begeerte die ick hadde van veel
 te liden vooz den mensche/ die heeft my weder-
 houwen van te dzincken. Maect ghy daer en-
 teghen inde selfste liefde / neemt al dat v van
 noode ende bequaem is: op dat ghy daer dooz
 des te langhet in misnen dienst moeght letiet.
 Ten lesten dooz den ghemeynteden croes suldy
 dyp dinghen bemercken / den ghemeynteden
 wijn was met galle ghemenghelt. Daerom
 suldy ghy oock in elck v ghemack na dese ghe-
 lyckenisse v beneerstigen om opſicht te nemen
 tot dyp dinghen. Ten eersten dat ghy het alle
 doet met een blyſchap des Gheests tot misnen
 lof/ het welck dooz den wijn betreckent wordt.
 Ten tweeden dat ghy met sulcken meyninghe
 alle ghemack aenbeert/ op dat ghy te langhet
 om mijnent wille soude moghen liden / ende
 dat naect bekuytsel vande myrthe die vooz
 verrottinghe ende bederuinghe bewaert. Ten
 derden dat ghy om mijnent liefde wille soude
 willen betuen/ soo langhe alst my gheliefde de
 blyſchap van myn alderghenoechlickste re-
 ghentwoordicheydt diemen inden hemel heeft/
 ende zijn in dese vallepe des ellendicheyds / die
 welke

VVærō
 dat onsem
 Heere te
 tijden vā
 sijn lijde
 den ghe-
 myrden
 vvijs niet
 heeft vvil
 le' drinke
 Hoe dat
 men met
 vruchten
 sijn lichaem
 sal verma-
 ken.

welcke dooz de galle wordt te kennen gegetien.
 Soo dickwils als ghy eenigh ghemack met
 sulcken meyninge toelaet/ dat sal my soo aen-
 ghenaeem zyn/ghelijck den eenen vriendt lief
 soude zyn aen den anderen / waert dat hy de
 galle die hem ghebzocht ware om wt te drin-
 ken booz hem die wt dranck/ ende daer booz
 hem schanck een den aldersoetsten nectar die
 men noemt hemelsschen dranck. Maer als sy
 onder het eten herkwoude dat beersken/ *Virtus
 tui amoris incorporat me totam tibi amanti-
 ssime*
 Iesu, dat is: Die cracht van v Goddelijcke lief-
 de alderlieffste Iesu laet die my een lichaem met
 v maken. Ende dierghelijcken oock alse tot
 elcken teugh seyde dit beersken: *Effectus chari-
 tatis, &c.* dat is in duyls: Giet ouer en wilt in
 mijn binnenste bewaren/ o alderlieffste Iesu de
 daer van v liefde die soo seer d'ouerhandt ghe-
 hadt heeft in v binnenste: op dat hy alle mijn
 wesen doozdringhende moghte wtleken ghe-
 duerlijck dooz alle mijn beweeghselen / crach-
 ten ende sinnen mijns lichaems/ ende siele tot
 v ewighe glorie: soo heeftse ghevraeght hoe dat
 hem sulcken deuotie van yemandt soude be-
 haghen. De Heere heeft gheantwoordt: soo
 dickwils als met sulcke meyninghe een beers-
 ken gheten wordt / soo sal ick belijden dat ick
 met hem gheten hebbe / ende dat ick daer dooz
 droncken ben gheworden / al oft ick met hem
 soo veel bekers die de liefde doen onsteken oft
 minnedrancken ghedroncken hadde/ die onse
 begheerten oock op weder sijden tot den ander-
 ten onsteken hadden / ende daer booz sal ick
 sien dien op sijnen bequamen tijdt na de cracht
 van mijn Goddelijcke alnoghentheydt ino-
 weerdelijck genoegh te kennen geuen den daer
 van

Een deu-
 otich eten
 en drin-
 ken.

van sulcken liefde. Daer na als men inde Pas-
 sie las: Et emitt spiritum, dese dooz al te
 grooten liefde haer lichaem ter aerden wo-
 pende/ heeft gheseyt: Siet mynen Heere ter
 eeren van v die baer doodt hier liggende met
 verflaghen lichame / begheere ick dooz die lief-
 de die v den leuen-gonner alle schepselen ghe-
 dwonghen heeft te steruen: dat ghy in mijn
 siele dooden wilt alle de dinghen die v missha-
 ghen. Waer op de Heere gheseyt heeft: Gheeft
 van den Gheest doozt steruen van alle de son-
 den ende ghebreken die ghy begheert dat in v
 steruen souden/ende trect tot v in dooz mijnen
 Gheest al dat ghy wenscht te hebben van mijn
 deughden ende volmaectheyt. Ende weet son-
 der twiffelen dat ghy sult erijghen volle bet-
 giffnisse van alle de sondē / waer van dat ghy
 nu steruende sult den Gheest gegeuen hebben/
 ende een salighe daet van dat ghy van mijner
 Gheest in v sult ghetrocken hebben / ende soo
 dickwils als ghy v sult beneerstighen om te
 ouerwinnen dese ghebreken / wiens gheest dat
 ghy nu ghegeuen hebt/ ende arbeiden om te
 vercrighen die deughden die v nu inghegheest
 zijn/soo sult ghy alstijt dobbel vruchten hebbe/
 te weten: van mijn Passie / ende uwe victorie.

Na desen / soose na den noen te seer vermoept
 zijnde om haer leden te rusten haer te bedde be-
 gheuen hadde / niet soo seer om datse slapen
 soude/ als wel om datse haer soude ontsaen
 het gheruchte der gheenre die haer te veel qua-
 men besoecken/soo heeftse gheseyt tot den Hee-
 re. Siet Heere ter gedachtenisse van die salighe-
 ste predicatie/inde welcke ghy heden den heelen
 dagh v vermoept hebt inden Tempel/so wens-
 de ick my van alle schepselen / ende allcenlyck

tot

tot b mijnen beminder my beghettende/begeerte ick dat ghy wilt mijn siele toe spreke. Waer op de Heere: Ghelijckertwijls de Godtheit ghe-rust heeft in mijn menscheit/so rust de genoech-te van mijn Godtheit in b vermindertheydt. Ende alsse ghelwaer werdt dat de menschen haer vierden / om dat sy haer geen ontuste aen-doen en souden/ meynende datse sliep / heeftse den Heere gebzaeght / oftse aen henlieden oock soude saten weten datse niet en sliep / op dat sy soo niet belet en souden worden van sulcks te doen als sy begheerden. De Heere heeft geant-woordt neen: maer laet henlieden door seffen-ningen der liefden verdienen den loon der lief-den die ick soo gheerne betale. De Heere heeft noch voordr gheseyt: Siet ick hebbe b twee punckens geset/de welcke onterpessende neem-merck dat de mensche niet profyteliker in dit leuen en can doen / dan dat hy in sulcke wer-ken vermoeyt wordt / waer in dat de God-heit haer verheught te rusten / ende laet hem soo hem verberden tot synen naesten door de wercken der liefden. Maer alst nu auonds was gheworden/ dese onsteken zijnde door de ghedachtenisse dat de Heere op dien dagh s'a-uonds gheseyt wordt ghegaen te zijn ten huys van Martha ende Maria in Bethanien / wenschte den Heere oock ter herberghen te hebben/ soo isse ghegaen tot een heeldt des cru-cifix/ende met innigher liefde cussende de won-de bande d. sijde/ heeftse tot haer ingetrocken alle de begeerten van het amoreuse herte des Zone Gods / biddende met de daet van alle de ghebeden die opt wt dat heylighste herte ge-bloeyt zijn dat hy hem soude gheweerdigen te comen tot het cleyn herberghken van haer

Hoe dat
vyChri-
stum den
Heere in
sijn huys
sull' ont-
fanghen.

ontwee

ontweerdichſte herte. Waer op de Heere (die als
 tijdt ghereet is vooz die hem aenroepen hem
 hertoonende met ſijn ghewenſchte tegenwooz-
 digheyt/blijelijck int ghelaet / ſeyde: Siet ick
 ben hier/wat ſult ghy my gheuen? Ende ſp:
 Weest willecom mijn eenighe ſalicheydt / alle
 mijn gheheel/ eenigh/ ende waerachtigh goet.
 Ende ſp heeft daer by gheboeght: O mynen
 Heere ick ontweerdighe en hebbe niet ghereedt
 ghemaeckt dat soude betamen v Goddelijcke
 grootdadicheyt: maer ick offere aen v goeder-
 tierenthey alle het miyne: begheerende ende
 biddende dat ghy ſeluer v wilt ghewerdighen
 in my te bereyden/alle dat v Goddelijcke goe-
 der-tierentheydt in my meest can ghenoeghen.
 Waer op de Heere: Wildy my in v deſe byphey
 gheuen/ſoo gheeft my den ſteutel / waer mede
 dat ick al byp magh nemen wat my aenſtaet/
 Izy tot ghemaek oft om my te vermaken.
 Waer op ſp: En welck is doch den ſteutel? De
 Heere antwoorde/ uwen eyghen wille. Dooz
 welck woordt ſp verſtaen heeft/dat ſoo wie den
 Heere in ſyn hups wilt ontfanghen/ die moet
 hem den ſteutel van ſynen eyghen wille geuen/
 hem opt volcomenſte beuelende in ſijn loffelijc-
 ſte welbehaghen / ende ſonder eenigh dubben
 betrouwen op ſijn minnelijckſte goedertieren-
 heyt/dat hy in als ſijn ſalicheyt werckt. Van
 comt de Heere int herte/ende volbringt in die
 ſiele alle den wille van ſijn Goddelijck welbe-
 haghén. Waer ouer dooz den Gheest Godts
 ghedzeiten zijnde/ heeftſe gheleſen van weggen
 alle haer leden 365. maal dat vant Euangelie:
 Niet mijnen vville, maer uven vville moet ghe-
 ſchieden, alderlieſte Jeſu: ende ſp is ghewaer
 ghelwozden dat het den Heere ſeer aenghenamt

De ſteutel
 des huyſe

was. Hier na heeftse vanden Heere versocht/
hoe aengenaem dat hem soude zijn van eenigh
mensche die den aenstaenden Feestdagh vier-
de met sulcken deuotie/ ghelyck sy beschreuen
hadde/haer materie nemende van Hester/ende
op den theem vande woorzen die so begitinen:
Egredimini filiz Ierusalem, &c. De Heere heeft
gheleyt: Ick maeck sulcken vieringhe soo aen-
ghenaem in mijn herte/ ende het is my so lief/
dat soo wie hem beneersticht dien so te vieren/
booz dien sal ick oock gherecdt maken int een-
wigh leuen (bouen alle de belooninghen die ic
hem sal doen/ van alle sijn wercken) een byp-
lofts maeltijt/ na de miltheyt van mijn Co-
nincklijke gaef-gonsticheydt/ waer dooz hy
sulcken eere sal hebben/blijfschap/ende berhen-
ghen bouen andere/ als de bypdt heeft inde
maeltijt van haer byploft boue andere/ aen
de welke t'haerder eeren ende liefde den Co-
ninck dooz sijn miltheyt groote giften schenct.

Van een behaeghlijcke kniebuyginghe, ende ge-
bedt voor onse schuldenaren, ende vande ver-
diensten des goeden moordenaers.

DAT XXIII. CAPITTEL:

DAer na swoensdaeghs na Palmen Sont-
dagh als de misse begost / In nomine, &c.
dese booghde haer knien wt de binnenste af-
fectie haerder herten ter eeren van dien naem/
tot boldoeninghe van alles datse versupmt
hadde/ den Heere met behoorzijcke eerbiedinge
te eeren: het welck soose verstondt dat het den
Heere aenghenaem was/ soo heeftse wederom
haer knien ghebooghen in dat woort Cale-
stium,